

Sociologický ústav Akademie věd České republiky

Jilská 1, 110 00 Praha 1

UNIVERSITAS, konsorcium pro užitou sociologii

Borovská 1425, 190 16 Praha 9

Názory na společenské změny 1993

Vážený pane, vážená paní,

obracíme se na Vás s prosbou o spolupráci při šetření názorů obyvatel České republiky na společenské přeměny, které se odehrávají v naší zemi v posledních letech. K účasti na šetření jste byl(a) vybrán(a) náhodně. Vaše účast je zcela dobrovolná. Výzkum je anonymní, získané údaje budou zpracovány pouze hromadně. Vaše jméno nebude v žádném zpracování uvedeno.

Za výzkumný tým:

Říjen 1993

Nejprve několik základních údajů o Vaší osobě a domácnosti.

1. V kterém roce jste se narodil(a)?

--	--

2. Ke které národnosti se hlásíte?

--	--

Vypište: .....

3. Jaké je Vaše náboženské vyznání?

--	--

Vypište: .....

4. Jaký je Váš rodinný stav?

Svobodný (á)	1
Ženatý, vdaná (nebo druh, družka) poprvé	2
Ženatý, vdaná (nebo druh, družka) podruhé či vícekrát	3
Rozvedený (á)	4
Vdovec, vdova	5

Pokyn: Následující otázka se neklade svobodným. Rozvedených se zde ptáme na rok rozvodu, vdovců na rok ovdovění.

5. V kterém roce jste se naposled oženil (vdala)?

--	--

6. Kolik členů včetně Vás má Vaše domácnost?

--	--

7. Jaké je složení Vaší domácnosti?

Bydlím sám(a)	1
Manželský (partnerský) pár	2

Manželský pár a jedno dítě	3
Manželský pár a dvě děti	4
Manželský pár a tři nebo více dětí	5
Pár a někdo z rodičů	6
Pár, děti a někdo z prarodičů	7
Pouze matka nebo otec, dítě či děti a někdo z prarodičů	8
Pouze matka nebo otec a dítě či děti	9
Ostatní případy	10

8. Kolik je ve Vaší rodině závislých dětí, tj. dětí bez vlastního příjmu?

--	--

9. Jak byste Vy sám(a) ohodnotil(a) svůj zdravotní stav?

Nemám žádné zdravotní potíže	1
Mám menší zdravotní potíže	2
Mám větší zdravotní potíže	3
Mám vážné zdravotní potíže	4
Jsem invalida	5

10. Je někdo z dalších osob ve Vaší domácnosti chronicky nemocen, invalidní či trvale upoután na lůžko?

Ano	1
Ne	2

11. Jaké je Vaše současné hlavní zaměstnání případně zaměstnání Vašeho partnera?

Pokyn: Karta IDENT. U důchodců, nezaměstnaných a žen na mateřské dovolené se ptáme v podotázkách b. až e. na poslední zaměstnání před odchodem do důchodu, počátkem nezaměstnanosti nebo mateřské dovolené. Do položky a. (Ekonomické postavení) zaznamenáme současný stav.

Dotazovaný

Partner

a. Ekonomické postavení	<input type="text"/>	<input type="text"/>
b. velikost podniku (počet zaměstnanců)	<input type="text"/>	<input type="text"/>
c. Zaměstnání	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
d. řídicí funkce	<input type="text"/>	<input type="text"/>
e. odvětví	<input type="text"/>	<input type="text"/>
f. vzdělání	<input type="text"/>	<input type="text"/>

12. Vykonáváte kromě svého hlavního zaměstnání (ekonomického postavení) ještě nějakou vedlejší výdělečnou činnost?

Ne	1
Ano, jednu	2
Ano, dvě nebo více	3

Pokyn: Výše příjmů a hodnota majetku v následujících otázkách se zjišťují v korunách a zaznamenávají se tak, aby v krajním pravém okénku byly jednotky. Otázky 13. - 15. se kladou jen těm, kteří mají hlavní nebo alespoň vedlejší výdělečnou činnost.

13. Jaký je Váš průměrný čistý měsíční pracovní příjem (případně průměrný čistý měsíční příjem z podnikání), a to včetně příjmu z vedlejší výdělečné činnosti?

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

14. Přemýšlíte-li o výši svého průměrného měsíčního příjmu, myslíte si, že jste zaplacen(a):

Pokyn: Přečtete varianty odpovědí.

Mnohem méně než zasloužíte	1
O něco méně než zasloužíte	2
Zhruba tolik, kolik si zasloužíte	3
O něco více než zaloužíte	4
Mnohem více než zasloužíte	5

Pokyn: Následující otázka se neklade těm, kteří odpověděli, že mají takový příjem, jaký si zaslouží.

15. Jaký příjem byste si podle Vašeho názoru zasloužil(a)?

--	--	--	--

16. Jste pro regulaci mezd, jak ji v případě potřeby uplatňuje vláda, nebo pro její zrušení, jak to požadují organizace zaměstnavatelů a odbory?

Pro regulaci	1
Proti regulaci	2
Nevím, nemohu se rozhodnout	3

17. Jaký je Váš průměrný čistý měsíční sociální příjem (důchod, přídavky, vyrovnávací příspěvek, podpory apod.)?

--	--	--	--

18. Jaký je průměrný čistý měsíční příjem celé Vaší rodiny či společně hospodařící domácnosti (včetně sociálních příjmů a výdělků všeho druhu - rent, úroků, podílů na zisku atd.)?

--	--	--	--

19. Na jakou celkovou hodnotu byste odhadl(a) veškerý movitý a nemovitý majetek, který vlastníte Vy a Vaše rodina (domácnost)?

--	--	--	--	--	--	--	--

20. V jakém bytě bydlíte?

Státní (obecní) byt	1
Družstevní byt	2
Podnikový byt	3
Nájemní byt v domě v soukromém vlastnictví	4
Rodinný domek nebo vlastní nájemní dům	5
Byt v osobním vlastnictví	6
Jinak	7

21. Jaké stanovisko zaujímáte v současných sporech o ekonomizaci nájemného?

Pokyn: Přečtěte dotazovanému varianty odpovědí.

Výše nájemného by měla záviset jedině na rozhodnutí majitele domu	1
Výše nájemného by měla být stanovena dohodou majitele domu a nájemníka s tím, že při sporu by rozhodl soud	2
Stát by měl výši nájemného regulovat a přispívat na náklady na bydlení sociálně potřebným	3

22. Máte ve svém bytě (domě):

a. Koupelnu nebo sprchový kout

Ano	1
Ne	2

b. Telefon

Ano	1
Ne	2

23. Které z následujících předmětů vlastníte a v kterém roce jste si je koupili?

Pokyn: U předmětů, které byly zakoupeny z druhé ruky, se uvádí rok nákupu, nikoli rok výroby. Pokud má dotazovaný více předmětů daného typu (např. dva televizory), uveďte rok, kdy si předmět koupil naposledy.

	Ano	Ne	Rok nákupu
a. Automatická pračka	1	2	
b. Video	1	2	
c. Satelitní anténa	1	2	
d. Mikrovlnná trouba	1	2	
e. Mraznička	1	2	

f. Osobní počítač	1	2
g. Barevný televizor	1	2
h. Chata nebo chalupa	1	2
i. Auto	1	2

Údaje o zaměstnání v minulosti

24. Jaké bylo hlavní zaměstnání Vašeho otce a Vaší matky, když Vám bylo 14 let?

Pokyn: Karta IDENT. Jestliže někdo z nich byl v té době v důchodu, v položkách b. až d. uveďte údaje o posledním zaměstnání před odchodem do důchodu.

Otec

Matka

a. Ekonomické postavení

b. Zaměstnání .....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--

--	--	--	--

c. řídicí funkce

d. odvětví

e. vzdělání

f. velikost bydliště

25. Jaké bylo Vaše první zaměstnání a jaké zaměstnání jste měl(a) v roce 1967?

Pokyn: Karta IDENT.

První zaměstnání

1967

a. Ekonomické postavení

b. Zaměstnání .....

.....

.....

.....

.....

.....

--	--	--	--

--	--	--	--

c. řídicí funkce

d. odvětví

e. vzdělání

f. velikost bydliště

26. A jaké jste měl(a) zaměstnání v roce 1978 a v roce 1988?

Pokyn: Karta IDENT.

	1978	1988
a. Ekonomické postavení	<input type="text"/>	<input type="text"/>
b. Zaměstnání	.....	.....
.....	.....	.....
.....	.....	.....
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
c. řídicí funkce	<input type="text"/>	<input type="text"/>
d. odvětví	<input type="text"/>	<input type="text"/>
e. vzdělání	<input type="text"/>	<input type="text"/>
f. velikost bydliště	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Postoje k transformaci

27. Jak jste spokojen(a) nebo nespokojen(a) s vývojem, který proběhl od listopadu 1989, pokud jde o:

Karta 1.

Velmi spokojen	1
Spíše spokojen	2
Spíše nespokojen	3
Velmi nespokojen	4

a. Vnitřní politiku	1	2	3	4
b. Zahraniční politiku	1	2	3	4
c. Národní ekonomiku	1	2	3	4
d. Kulturní vývoj	1	2	3	4
e. Životní úroveň	1	2	3	4
f. Sociální jistoty	1	2	3	4
g. Celkovou situaci ve společnosti	1	2	3	4

28. A jaký vývoj předpokládáte v dohledné budoucnosti (3 - 5 let), pokud jde o:

Karta 2.

Rychlé zlepšování	1
Postupné zlepšování	2
Pouze nevelké změny	3
Postupné zhoršování	4
Rychlé zhoršování	5

a. Vnitřní politiku	1	2	3	4	5
b. Zahraniční politiku	1	2	3	4	5
c. Národní ekonomiku	1	2	3	4	5
d. Kulturní vývoj	1	2	3	4	5
e. Životní úroveň	1	2	3	4	5
f. Sociální jistoty	1	2	3	4	5
g. Celkovou situaci ve společnosti	1	2	3	4	5

29. Od voleb v červnu 1992 řešila vláda a parlament České republiky řadu závažných problémů týkajících se překonání tzv. dědictví minulosti. Zajímalo by nás, jak hodnotíte jejich rozhodnutí, popř. přijaté zákony.

Karta 3.

Zcela kladně	1
Spíše kladně	2
Ani kladně ani záporně	3
Spíše záporně	4
Zcela záporně	5

a. Rozdělení Československa	1	2	3	4	5
b. Postup tzv. velké privatizace včetně uplatnění kupónové metody	1	2	3	4	5
c. Způsob bankrotů špatně hospodařících podniků	1	2	3	4	5
d. Transformace zeměděl. družstev včetně vyřizování restitucí (vnitřní dražby)	1	2	3	4	5
e. Rozhodnutí o dočasné regulaci nájemného	1	2	3	4	5
f. Stanovení časové hranice navrácení neoprávněně odebraného majetku na 25. únor 1948	1	2	3	4	5
g. Přijetí nového způsobu placení daně z příjmu a zdravotního a sociálního pojištění	1	2	3	4	5
h. Přijetí zákona o zločinnosti komunistického režimu	1	2	3	4	5

30. S následujícími názory, podle výzkumů provedených v jiných zemích, někteří lidé souhlasí, jiní nikoliv. Souhlasíte nebo nesouhlasíte s nimi Vy?

a. Vedle zdraví jsou peníze tím nejdůležitějším v životě.

Souhlasím 1
Nesouhlasím 2

b. Někdy se nemohu ubránit pochybnostem, zda ještě vůbec má něco nějaký smysl.

Souhlasím 1
Nesouhlasím 2

c. Důvěra se nevyplácí, člověk musí být při jednání s lidmi velmi opatrný.

Souhlasím 1
Nesouhlasím 2

Životní úroveň

31. Zajímá nás, jaká úroveň uspokojování Vašich potřeb byla charakteristická pro Vaši rodinu (domácnost) v roce 1988 a jak je tomu dnes. U každé z následujících položek uveďte, zda jste na ni měli či máte v rodinném rozpočtu dostatek nebo nedostatek finančních prostředků.

Karta 4.

Rozhodně dostatek peněz	1
Spíše dostatek peněz	2
Spíše nedostatek peněz	3
Rozhodně nedostatek peněz	4

	1988				1993			
a. Potraviny	1	2	3	4	1	2	3	4
b. Oblečení a obutí	1	2	3	4	1	2	3	4
c. Bydlení (berte v úvahu jak nájemné, tak cenu otopu, vody, plynu, elektřiny apod.)	1	2	3	4	1	2	3	4
d. Bytové zařízení a jiné věci trvalé hodnoty (např. elektrické spotřebiče)	1	2	3	4	1	2	3	4
e. Běžné nepotravinářské zboží pro denní potřebu (např. drogistické)	1	2	3	4	1	2	3	4
f. Běžné služby pro uspokojování potřeb Vaší domácnosti (např. čištění oděvů, opravy, holičství a kadeřnictví)	1	2	3	4	1	2	3	4

g. Předměty a služby nezbytné pro uspokojování potřeb kulturních, rekreačních, tělovýchovných apod.	1	2	3	4	1	2	3	4
h. Předměty a služby nezbytné pro cestování a turistiku doma i v zahraničí	1	2	3	4	1	2	3	4
i. Zdravotní péče, léky a zdravotní pomůcky	1	2	3	4	1	2	3	4
j. Přístup mladších členů rodiny ke vzdělání, zabezpečení studia a učební pomůcky	1	2	3	4	1	2	3	4

Sociální rovnost a spravedlnost

32. Myslíte si, že nerovnosti mezi lidmi jsou nyní u nás velké, nebo malé?

Velmi velké	1
Spíše velké	2
Spíše malé	3
Velmi malé	4

33. A myslíte si, že nerovnosti mezi lidmi se u nás od listopadu 1989 zvětšily, nebo zmenšily?

Rozhodně zvětšily	1
Spíše zvětšily	2
Spíše zmenšily	3
Rozhodně zmenšily	4

34. Pokud jde o blízkou budoucnost (3 - 5 let), myslíte si, že nerovnosti mezi lidmi se budou u nás zvětšovat, nebo zmenšovat?

Rozhodně zvětšovat	1
Spíše zvětšovat	2
Spíše zmenšovat	3
Rozhodně zmenšovat	4

35. Myslíte si, že změny v naší společnosti přinesly více, nebo méně sociální spravedlnosti?

Určitě více	1
Spíše více	2
Spíše méně	3
Určitě méně	4

36. Pokud jde o blízkou budoucnost (tři až pět let), myslíte si, že přinese více, nebo méně sociální spravedlnosti?

Určitě více	1
Spíše více	2
Spíše méně	3
Určitě méně	4

V současné době se ve světě diskutuje hodně o tom, co je spravedlivé a nespravedlivé, jak by měla být uspořádána společnost. Rádi bychom věděli, jak se na problém sociální spravedlnosti díváte Vy.

Karta 5.

Zcela souhlasím	1
Spíše souhlasím	2
Ani souhlas ani nesouhlas	3
Spíše nesouhlasím	4
Zcela nesouhlasím	5

37. Nejspravedlivější způsob rozdělování majetku a příjmu je dát všem stejně.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

38. Je správné, že někteří lidé mají více peněz a majetku, ale jen tehdy, jestliže všichni mají stejné příležitosti je získat svým přičiněním.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

39. Lidé mají právo si ponechat to, co si vydělají, i když to znamená, že někteří budou bohatší než jiní.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

40. Lidé, kteří usilovně pracují, si zaslouží vydělávat více než ostatní.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

41. Lidé mají právo předat vlastní majetek svým dětem.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

42. Je velmi důležité, aby lidé dostali, co skutečně potřebují, i když to znamená odebrat peníze těm, kteří vydělávají více, než potřebují.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

43. To, že někteří lidé mají větší nadání a schopnosti než jiní, je jenom náhoda, takže si nezaslouží vydělávat více peněz.

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

44. Jistě máte nějaký názor na to, zda a v jaké míře by se mělo naše nynější společenské uspořádání zdokonalovat. Do jaké míry souhlasíte s následujícími výroky?

Karta 5.

Zcela souhlasím	1
Spíše souhlasím	2
Ani souhlas ani nesouhlas	3
Spíše nesouhlasím	4
Zcela nesouhlasím	5

a. Naše společnost je v současnosti uspořádána v zásadě správně	1	2	3	4	5
b. Jsme teprve v počátcích žádoucí změny společenského uspořádání	1	2	3	4	5
c. To, čeho se nám podařilo dosáhnout, je sice vcelku dobré, ale vyžaduje to určité úpravy /reformy/, které by více přihlížely k potřebám a zájmům lidí	1	2	3	4	5
d. Nynější uspořádání mnoha lidem nevyhovuje a vyžaduje tedy zásadní, radikální přeměny	1	2	3	4	5

Ekonomické strategie

45. Jaký je Váš vztah a vztah Vašeho partnera k soukromému podnikání?

Dotazovaný   Partner

Již podnikám ve své hlavní pracovní činnosti	1	1
Již podnikám, ale pouze ve své vedlejší pracovní činnosti	2	2
Na podnikání se připravuji	3	3
Na podnikání vážně pomýšlím	4	4
Uvažuji o tom, ale ještě to není jisté	5	5
Spíše nebudu	6	6
Určitě nebudu	7	7
Nikdy jsem o tom neuvažoval(a)	8	8

Pokyn: Následující otázka je pro ty, kteří podnikají pouze ve vedlejší pracovní činnosti.

46. Máte v úmyslu svou vedlejší podnikatelskou činnost změnit na hlavní?

Ano, v co nejkratší době	1
Ano, ale až později	2
Možná, podle situace	3
Ne	4

Pokyn: Následující otázky 47 - 49 jsou pro ekonomicky aktivní respondenty včetně pracujících důchodců.

47. Považujete svoji profesi za perspektivní vzhledem k probíhajícím změnám?

Určitě ano	1
Spíše ano	2
Spíše ne	3
Určitě ne	4

48. Obáváte se Vy osobně nezaměstnanosti?

Ano, myslím, že budu brzy nezaměstnaný(á)	1
Ano, i když patrně ne v nejbližší době	2
Nevím, stát se může všechno	3
Asi ne	4
Určitě ne	5

49. Pokud byste zaměstnání ztratil(a), jak byste takovou situaci řešil(a)?

Karta 6.

Určitě ano	1
Spíše ano	2
Spíše ne	3
Určitě ne	4

a. Bral(a) bych podporu v nezaměstnanosti a doufal bych, že se má situace nějak vyřeší	1	2	3	4
b. Hledal(a) bych usilovně práci jen ve svém oboru a jen v místě bydliště	1	2	3	4
c. Hledal bych práci(a) v oboru i za cenu dojíždění nebo stěhování	1	2	3	4
d. Bral(a) bych jakoukoli práci i mimo obor v bydlišti	1	2	3	4
e. Bral(a) bych práci i mimo obor a mimo místo bydliště	1	2	3	4
f. Usiloval(a) bych o rekvalifikaci	1	2	3	4
g. Hledal(a) bych příležitostné práce	1	2	3	4
h. Začal(a) bych podnikat, popř. rozšířil(a) své vedlejší podnikání	1	2	3	4
i. Mám nějaké jiné příjmy, tak bych žil(a) z nich	1	2	3	4

Pokyn: Další otázky jsou opět pro všechny respondenty!

50. Pokud byste si mohl(a) vybrat (bez ohledu na Vaše současné zaměstnání nebo na to, že jste již v důchodu), bral(a) byste raději práci, která by Vám poskytovala více klidu za méně peněz, nebo méně klidu za více peněz?

Dostatek klidu a dobré vyhlídky do budoucna, i když plat bude poněkud nižší 1

Dobrý plat, i když práce bude méně klidná a nebude mít trvale dobré vyhlídky 2

Životní styl

Jak trávíte svůj mimopracovní a volný čas? Volným časem máme na mysli čas po návratu z práce, po nákupech, po vykonání nutných domácích prací a po splnění ostatních každodenních povinností.

Pokyn: Pro otázky 51 a 52 předložte dotazovanému Kartu 7. Pokud druh činnosti není uveden na kartě, vypište ji do příslušného řádku a nevyplňujte okénko.

51. Čím se ve volném čase nejraději zabýváte Vy sám(sama)? Uved'te, prosím, nejvýše tři činnosti.

a. ....

--	--

b. ....

--	--

c. ....

--	--

52. Mohl(a) byste mi říci, kterým společně vykonávaným činnostem se ve svém volném čase nejčastěji věnuje Vaše rodina? Uveďte, prosím, nejvýše tři činnosti.

a. ....

--	--

b. ....

--	--

c. ....

--	--

53. Rád bych si teď udělal představu o tom, jak často se Vy sám(sama) věnujete některým činnostem.

Karta 8.

Denně nebo téměř denně	1
Pravidelně, i vícekrát týdně	2
Několikrát měsíčně	3
Několikrát za rok	4
Vůbec ne	5

a. Návštěvy divadel, koncertů, muzeí a výstav	1	2	3	4	5
b. Četba hodnotné beletrie	1	2	3	4	5
c. Studium odborné literatury, jazyků, návštěva kursů, přednášek	1	2	3	4	5
d. Sportování, cvičení, turistika	1	2	3	4	5
e. Návštěva kaváren, restaurací, tanečních zábav	1	2	3	4	5
e. Veřejně společenské aktivity	1	2	3	4	5

f. Sledování veřejných záležitostí prostřednictvím tisku, rozhlasu, televize	1	2	3	4	5
g. Pasivní odpočinek (nicnedělání)	1	2	3	4	5

Sociální kontakty

54. Jak často se scházíte ve volném čase s přáteli nebo známými?

Pokyn: Karta 8.

Denně nebo téměř denně	1
Pravidelně, i vícekrát týdně	2
Několikrát měsíčně	3
Několikrát za rok	4
Vůbec ne	5

55. Mohl/a byste mi říci, jestli máte přítele či známého nebo přítelkyni či známou, se kterým či se kterou se scházíte častěji než s ostatními známými?

Ano	1
Ne	2

Pokyn: Další otázka je pouze pro ty, kteří odpověděli ano v otázce 55.

56. Rád bych se o Vašem známém(é) něco bližšího dověděl.

a. Kolik let se znáte?

--	--

b. Je to muž či žena?

Muž	1
Žena	2

c. Jaké je jeho(její) nejvyšší ukončené vzdělání? (*Karta IDENT*)

--	--

d. Jaké je jeho(její) ekonomické postavení? (Karta IDENT)

--	--

e. Jaké zaměstnání vykonává? (Pro důchodce, ženy na mateřské dovolené a nezaměstnané: Jaké zaměstnání naposled vykonával(a)?)

.....

--	--	--	--

Hodnotové orientace

57. Jakou důležitost pro Vás osobně, pro Vaše životní rozhodnutí mají tyto hodnoty?

Karta 9.

Velmi důležité	1
Spíše důležité	2
Spíše nedůležité	3
Zcela nedůležité	4

a. Získat kvalitní vzdělání a kvalifikaci	1	2	3	4
b. Mít stálou práci a přiměřený výdělek	1	2	3	4
c. Zastávat v práci vedoucí místo	1	2	3	4
d. Dosáhnout ve své práci (povolání) vysoké odborné úrovně	1	2	3	4
e. Mít vysoký příjem	1	2	3	4
f. Mít možnost soukromě podnikat	1	2	3	4
g. Žít svobodně	1	2	3	4
h. Žít v blahobytu	1	2	3	4
i. Mít možnost ovlivňovat veřejné záležitosti	1	2	3	4
j. Co nejvíce se pobavit a užít si	1	2	3	4
k. Žít skromně a šetrně	1	2	3	4
l. Mít co největší majetek	1	2	3	4
m. Mít bohatý citový život	1	2	3	4
n. Být zodpovědným občanem	1	2	3	4
o. Být ukázněným pracovníkem	1	2	3	4
p. Žít příjemně, pestře a zajímavě	1	2	3	4

Postoje k uspořádání společnosti
---

58. Nyní Vám přečtu vždy dvojici rozdílných názorů na určitý problém. Rozhodněte, kam byste asi tak zařadil(a) svůj pohled na věc. Pokud si myslíte, že pravda je někde uprostřed mezi oběma krajními soudy, rozhodněte se pro středové ohodnocení.

Předložte dotazník respondentovi, aby si mohl sám znovu přečíst dvojice názorů a při zakroužkování odpovědi na devítibodové škále měl "prostorovou" představu ke kterému názoru se přiklání.

<p>a. I největší průmyslové podniky je třeba předat zcela do soukromých rukou</p>	<p>V největších průmyslových podnicích je třeba zachovat dostatečnou státní kontrolu</p>
---	--

01	02	03	04	05	06	07	08	09
----	----	----	----	----	----	----	----	----

<p>b. Jednotlivci nesou plnou odpovědnost za to, jak se jim daří</p>	<p>Odpovědnost za to, jak se lidem daří, má především stát</p>
--	--

01	02	03	04	05	06	07	08	09
----	----	----	----	----	----	----	----	----

<p>c. Soutěž a konkurence je dobrá; vede lidi k maximálnímu pracovnímu výkonu</p>	<p>Soutěž a konkurence je škodlivá, probouzí v lidech sobectví a závist</p>
---	---

01	02	03	04	05	06	07	08	09
----	----	----	----	----	----	----	----	----

<p>d. Lidé s vyšším vzděláním by měli být finančně dostatečně oceněni</p>	<p>Dostatečně finančně oceněni by měli být ti lidé, kteří podávají kvalifikovaný výkon, bez ohledu na formální vzdělání</p>
---	---

01	02	03	04	05	06	07	08	09
----	----	----	----	----	----	----	----	----

<p>e. Soukromý majetek a výše příjmů by neměla být nijak omezována</p>	<p>Stát by měl dbát, aby velikost soukromého majetku a výše příjmů nepřesáhla určité meze (např.</p>
--	--

odpovídajícím zdaněním)

01 02 03 04 05 06 07 08 09

f. Demokracie vyžaduje stálou veřejnou aktivitu co největšího počtu občanů - nelze se spoléhat jen na politiky a politické strany

Plnou zodpovědnost za demokratický život mají politické strany, které se uplatnily ve volbách, a jednotliví poslanci zastupitelských sborů

01 02 03 04 05 06 07 08 09

g. Jestliže jde o věc prospěšnou pro většinu lidí, nezáleží na tom, jakými prostředky se prosadí

Za všech okolností je třeba zachovat předepsané postupy a respektovat práva těch, kteří jsou v menšině

01 02 03 04 05 06 07 08 09

h. Každý člověk má právo žít svobodně a nikdo mu v tom nesmí bránit

Svoboda jednotlivce se nesmí uplatňovat na úkor rovných práv pro všechny

01 02 03 04 05 06 07 08 09

i. Pro společenský rozvoj je nejdůležitější ekonomická prosperita, i když může způsobit zhoršení životního prostředí

Pro rozvoj společnosti je nejdůležitější zdravé životní prostředí, i když péče o ně znesnadňuje dosažení ekonomické prosperity

01 02 03 04 05 06 07 08 09

j. Velikost majetku a výše příjmů je oprávněným výsledkem snažení jednotlivců a rodin

Velikost majetku a výše příjmů závisí především na různých nespravedlivých výhodách, kterých se dostalo některým jednotlivcům a rodinám

01 02 03 04 05 06 07 08 09

k. Za svou chudobu si mohou lidé většinou sami

Za vznik chudoby může především nespravedlivé sociální uspořádání

01 02 03 04 05 06 07 08 09

Politické postoje a chování

59. Přečtu Vám několik názorů, které podle výzkumů z jiných zemí vyjadřují pocity některých lidí. Máte i Vy někdy takový pocit?

a. Lidí, kteří vedou tuto zemi, ve skutečnosti příliš nezajímá, co se se mnou stane.

Ano, mám takový pocit 1
Ne, nemám takový pocit 2

b. Nikoho moc nezajímá, co si myslím.

Ano, mám takový pocit 1
Ne, nemám takový pocit 2

c. Do věcí, které se okolo mne dějí, nemám možnost zasahovat.

Ano, mám takový pocit 1
Ne, nemám takový pocit 2

60. Prosím Vás, abyste nám sdělil(a), do jaké míry důvěřujete klíčovým institucím našeho současného veřejně společenského života.

Karta 10.

Důvěřuji	1
Spíše důvěřuji	2
Spíše nedůvěřuji	3
Nedůvěřuji	4

a. Prezident republiky	1	2	3	4
b. Vláda republiky	1	2	3	4
c. Parlament	1	2	3	4
d. Ústřední úřady (ministerstva a jejich pracoviště v okresech)	1	2	3	4

e. Okresní a obvodní úřady	1	2	3	4
f. Místní zastupitelstva	1	2	3	4
g. Místní úřady	1	2	3	4
h. Odbory	1	2	3	4
i. Organizace zaměstnavatelů	1	2	3	4
j. Vedení podniků a závodů	1	2	3	4

61. Zúčastnil(a) jste se obecních voleb (voleb do místního zastupitelstva) v roce 1990?

Ano 1
Ne 2

62. Od obecních voleb uplynuly tři roky. Jste spokojen(a) nebo nespokojen(a) s činností místního zastupitelstva v tomto období?

Velmi nespokojen(a) 1
Spíše nespokojen(a) 2
Spíše spokojen(a) 3
Velmi spokojen(a) 4
Nijak, tyto věci mě vůbec nezajímají 5

63. Když porovnáte činnost místního zastupitelstva a obecního úřadu s prací bývalého národního výboru (před listopadem 1989), řekl(a) byste, že nynější představitelé pracují lépe, nebo hůře než ti dřívější?

Pracují lépe 1
Není v tom rozdíl 2
Pracují hůře 3

64. Zdá se Vám, že máme dnes u nás méně, nebo více samoučelného a zbytečného úřadování než v období před listopadem 1989?

Rozhodně méně 1
O něco méně 2
Asi tak stejně 3
O něco více 4
Rozhodně více 5

65. Jste členem obecního, městského či obvodního zastupitelstva nebo jeho komisí?

Ano, jsem členem 1
Ne 2

66. Byl byste Vy sám(a) ochoten(a) kandidovat v příštích volbách do místního zastupitelstva? Pokud jeho členem jste, byl(a) byste ochoten(a) opět kandidovat?

Ano	1
Možná, za určitých podmínek	2
Ne	3

67. Zúčastňujete se politického života členstvím nebo funkcemi v politických stranách či hnutích?

Ano, jsem funkcionářem	1
Ano, jsem členem	2
Ne, ale aktivně s některou stranou či hnutím sympatizuji	3
Ne, nezúčastňuji se	4

Pokyn: Otázku 68 klademe jen tehdy, pokud je dotazovaný funkcionářem nebo členem

68. Které strany jste členem?

.....

--	--

69. Které straně byste v současnosti dal(a) přednost v parlamentních volbách?

.....

--	--

70. Zúčastňujete se v současné době veřejného života v jiné formě, např. v odborech, v organizacích zaměstnavatelů, profesionálních svazech nebo komorách a v různých zájmových hnutích a organizacích (Sokol, hasiči, zájmová umělecká činnost, ochrana přírody, zahrádkáři apod.)?

Ano, jsem funkcionářem	1
Ano, jsem členem	2
Ne	3

76. Jak byste Vy sám(a) ohodnotil(a) svou informovanost o tom, co patří k Vaším občanským právům a svobodám?

Jako velmi dobrou	1
Jako dobrou	2
Jako dostačující	3
Jako nedostačující	4

77. Jak byste ohodnotil(a) své znalosti o tom, jak se rozeznává demokratické chování od nedemokratického?

Jako velmi dobré	1
Jako dobré	2
Jako dostačující	3
Jako nedostačující	4

Obraz společnosti a sebezařazení
---

78. Na čem podle Vašeho názoru dnes záleží to, jaké člověk zaujímá v naší společnosti postavení (tzn. jeho pozice v práci, životní úroveň, možnost ovlivňovat veřejné záležitosti, úcta lidí apod.). Ohodnoťte z tohoto hlediska následující věci. Otázku pokládáme pro srovnání ve stejném znění jako ve výzkumu, který se konal před deseti lety.

Karta 11.

Určitě ano	1
Spíše ano	2
Spíše ne	3
Určitě ne	4

Postavení člověka dnes u nás záleží na tom:

a. Jakou má sociální příslušnost (tj. zda je např. dělníkem, rolníkem, příslušníkem inteligence)	1	2	3	4
b. Jaké má vzdělání a kvalifikaci	1	2	3	4
c. Zda pracuje ve výrobě nebo mimo výrobu	1	2	3	4
d. Jakých pracovních výsledků dosahuje ve svém zaměstnání	1	2	3	4
e. Zda vykonává fyzickou nebo duševní práci	1	2	3	4
f. Zda žije ve městě nebo na venkově	1	2	3	4
g. Jaký má sociální původ (do jaké společenské třídy nebo vrstvy patřili jeho rodiče)	1	2	3	4
h. Zda je vedoucím nebo podřízeným pracovníkem	1	2	3	4
i. Jakých výsledků dosahuje jeho pracoviště	1	2	3	4
j. Zda zastává politické a společenské funkce	1	2	3	4
k. Zda je mužem nebo ženou	1	2	3	4
l. Jak je starý	1	2	3	4

79. V současnosti jsou pro postavení člověka ve společnosti možná významné i některé další okolnosti. Zhodnoťte je, prosím, stejným způsobem, jako v předchozí otázce.

Karta 11.

Určitě ano	1
Spíše ano	2
Spíše ne	3
Určitě ne	4

Postavení člověka dnes u nás záleží na tom:

a. Jaký má majetek	1	2	3	4
b. Zda soukromě podniká	1	2	3	4
c. Jaká je jeho politická orientace	1	2	3	4
d. Jak vlivné má známosti	1	2	3	4
e. Jakého je náboženského vyznání	1	2	3	4
f. Jaké je národnosti	1	2	3	4

80. Domníváte se, že v současnosti existuje v naší společnosti nějaké výrazné rozvrstvení, že zde existují nějaké společenské třídy či vrstvy?

Ano	1
Ne	2
Nevím	3

Pokyn: Na otázky 81 - 82 odpovídají jen ti respondenti, kteří v otázce 80 odpověděli Ano!

81. Mohl(a) byste se pokusit vyjmenovat třídy či vrstvy, které podle Vás v naší společnosti existují? Neomezujte se přitom, prosím, na pouhé rozlišení na "bohaté a chudé", "lidi nahoře a dole" apod., ale snažte se je nějak přesněji sociálně určit.

.....
.....

--	--	--

82. Ke které z tříd či vrstev, jak jste je právě vyjmenoval(a), byste zařadil(a) sebe a svoji rodinu?

.....

--	--	--

Pokyn: Na další otázky odpovídají opět všichni!

83. Které společenské skupině či skupinám se podle Vás dnes u nás nejlépe žije?

.....

--	--

84. A které společenské skupině nebo skupinám se dnes u nás žije nejhůře?

.....

--	--

85. Do které společenské vrstvy byste se sám(a) zařadil(a)?

Do horní vrstvy	1
Do vyšší střední vrstvy	2
Do střední vrstvy	3
Do nižší střední vrstvy	4
Do dolní vrstvy	5

86. Pokuste se, prosím, ohodnotit své společenské postavení, příjem, profesi a další uvedené charakteristiky v současnosti a v roce 1988. Použijte 10-ti bodovou škálu, kde 1 znamená nejvyšší ohodnocení a 10 nejnižší ve srovnání s ostatními lidmi nebo rodinami.

a. Společenské postavení a význam Vašeho povolání

a. 1993   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

b. 1988   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

b. Váš příjem

a. 1993   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

b. 1988   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

c. Vaše možnost ovlivnit veřejné záležitosti

a. 1993   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

b. 1988   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

d. Majetková úroveň (bohatství) Vaší rodiny

a. 1993   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

b. 1988   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

e. Zajímavost a příjemnost Vašeho způsobu trávení volného času

a. 1993   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

b. 1988   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

f. Životní (spotřební) úroveň Vaší rodiny

a. 1993   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

b. 1988   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

g. Vaše celkové společenské postavení

a. 1993   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

b. 1988   1   2   3   4   5   6   7   8   9   10

**87. Na závěr bychom Vám chtěli položit opět stejnou otázku, jaká byla položena v roce 1984:
Na čem by podle Vás mělo záležet postavení, které člověk zaujímá ve společnosti?**

Karta 11.

Určitě ano	1
Spíše ano	2
Spíše ne	3
Určitě ne	4

Postavení člověka by mělo záležet na tom:

a. Jakou má sociální příslušnost (tj. zda je např. dělníkem, rolníkem, příslušníkem inteligence)	1	2	3	4
b. Jaké má vzdělání a kvalifikaci	1	2	3	4
c. Zda pracuje ve výrobě nebo mimo výrobu	1	2	3	4
d. Jakých pracovních výsledků dosahuje ve svém zaměstnání	1	2	3	4
e. Zda vykonává fyzickou nebo duševní práci	1	2	3	4
f. Zda žije ve městě nebo na venkově	1	2	3	4
g. Jaký má sociální původ (do jaké společenské třídy nebo vrstvy patřili jeho rodiče)	1	2	3	4
h. Zda je vedoucím nebo podřízeným pracovníkem	1	2	3	4
i. Jakých výsledků dosahuje jeho pracoviště	1	2	3	4
j. Zda zastává politické a společenské funkce	1	2	3	4
k. Zda je mužem nebo ženou	1	2	3	4
l. Jak je starý	1	2	3	4

88. A pokud jde o nové okolnosti ovlivňující postavení člověka?

Postavení člověka by mělo záležet na tom:

a. Jaký má majetek	1	2	3	4
b. Zda soukromě podniká	1	2	3	4
c. Jaká je jeho politická orientace	1	2	3	4
d. Jak vlivné má známosti	1	2	3	4
e. Jakého je náboženského vyznání	1	2	3	4
f. Jaké je národnosti	1	2	3	4

Děkujeme Vám za Vaše odpovědi

88. Pohlaví dotázaného:

Muž	1
Žena	2

89. Dojem z rodiny:

Chudá   1   2   3   4   5   Bohatá

90. Délka rozhovoru:

--	--

91. Místo bydliště

a. Okres

.....

--	--	--	--

b. Velikost místa bydliště

Praha	1
Nad 100 tisíc	2
50 000 - 100 000	3
20 000 - 50 000	4
5 000 - 20 000	5
2 000 - 5 000	6
500 - 2 000	7
Do 500	8